

HEMSKHETER I BULLAREN

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN 1850 OCH 1900

Källmaterial

2 BRUK AF LIFS FARLIGT VAPEN
BEGÅNGET: 1852
GÄRNINGSMAN: ANDREAS JONSSON, VASSBOTTEN

Utdrag ur domboken från Bullarens Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Bullaren" som gavs ut 2014 av Bullarens Hembygdsförening. Boken finns till försäljning vid föreningens museum.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

v278496.b5300.s953a

**År 1852 den 6 Juli,
började af undertecknad, vice Häradshöfding och tillförordnad Domare,
lagtima Sommaring
å Hede med Tanums och Bullarens Härad,**

derwid biträdde såsom nämnd
1 Från Tanums Härad
Häradsdomaren Hans Hansson i Hallind
nämndemännen Cornelius Ström i Hofveröd,
Tobias Andersson i Hwitewall,
Andreas Olsson i Lilla Anrås,
Johan Hansson i Bro,
Anders Pettersson i Westerby,
Per Jakobsson i Fåraby samt
Olaus Kristensson i Backa

2 Från Bullarens Härad
Häradsdomaren Hans Nilsson i Skackestad,
nämndemännen Petter Persson i Rör,
Gustaf Johansson Augustin i Fredsland,
Olof Johansson i Edsäm,
Jonas Bryngelsson i Göteborgshagen,
Karl Gabrielsson i Westeröd och
Johan Nilsson i Ulseröd

Kronolänsmannen i Tanums Härad C J Bolander och Kronolänsmannen i Bullarens Härad HofRättscommissarein C M Gädda infinna sig för att under tinget rå rätten tillhanda.

...

v278496.b7550.s1395

1852 den 12 Juli Sjette Rättegångsdagen

No 104

Till Tinget hade Kronolänsmannen HofRättscommissarie C M Gädda inkallat Andreas Jonsson i Wassbotten, med påstående om ansvar för det han den 13 December sistl år, hos Enkan Ingrid Halfvordsdotter från Engen under Ejgde inkommit i Svarandens hemvist, skall, i rysligt tillstånd och under hotelse att afhände henne lifvet, öfverfallit och med knif tilldelat Ingrid Halfvordsdotter 3 djupa skärningar i ansigtet och en öfver hvardera handen; Och då nu upprop anställdes, tillstädeskommer Parterna och Målsäganden personligen, af hvilka den sistnämnda visade tre ärr i ansigtet, hvarest ett större öfver venstra ögat och ett å hvardera handen, samt uppgaf att Sdn vid berörda tillfälle, utan gifven anledning å hennes sida, med knif tillfogat henne de sår, hvarest ärren uppstått.

Svaranden nekade åtalde brotten hvadan Åkl anhöll om vittnesförhör med Enkan Ingrid Halfvordsdotter i Wassbotten, hustrun Johanna Mattisdotter och Elias Bryngelsson derstädes, samt hustrun Kristina Mickelsdotter i Yxnedalen, hvilka voro tillstädes utom Ingrid Persdotter, hvilken uppgavs vara af sjukdom från inställelse hindrad; De närvarande vittnena, emot hvilka jäf hvarken anmälts eller kunde utrönas, fingo aflägga vittnes eden, samt, efter undfängna varningar för mened, hvar för sig handa, berätta:

1.) Johanna Mattisdotter : att en dag före Jul nästlidet år hade vittnet på afstånd sett Enkan Ingrid Halfvordsdotter gå å det håll hvarest Svarandens bostad är belägen, utan att vittnet kunnat märka, att hon då haft någon synlig åkomma, men en kort stund derefter hade Ingrid Halfvordsdotter kommit tillbaka, och då varit blodig öfver hela ansigtet samt haft ett stort sår öfver venstra ögat och ett sår på hvardera handen som vittnet såg, hvilken åkomma syntes vara tillfogade med något eggjern, och efter hvad Ingrid Halfvordsdotter uppgaf, skulle blifvit henne tilldelade genom skärning. Vittnet kände dock icke om hon varit i Svarandens hus, eller om denne varit hemma vid det tillfället.

2.) Elias Bryngelsson: att en gång före Jul nästlidet år hade vittnet sett Ingrid Halfvordsdotter gå å Svarandens hus

till, utan att hon hade någon åkomma, samt att hon, en stund derefter, kommit tillbaka och varit mycket blodig, och, efter hvad vittnet bemärkt haft ett svårt sår öfver ena ögat och ett på ena handen, hvilka åkommor syntes vara tillfogade med någon eggjern, och dem som uppgifvit att Svaranden tilldelat henne.

3.) Kristina Mickelsdotter: att ifrågavarande dagen före middagen hade Ingrid Halfvordsdotter inkommit uti köket i Svarandens hus, hvarest vittnet och Svaranden uppehållit sig. Svaranden hade då yttrat: "hvad är det för en trollpacka, som kommer der", samt ledt Ingrid Halfvordsdotter in i stugan, der det icke funnits någon annan än en gammal rotegumma, samt stängt dörren mellan stugan och köket. Vittnet hade derpå hört Målsäganden skrika, hvarför vittnet blifvit rädd och sprungit ut, samt en kort stund derefter sett på afstånd, att Ingrid Halfvordsdotter aflägsnat sig från stället, men vittnet hade dock endast sett henne på ryggen, och därför icke kunnat märka om hon varit skadad. När vittnet åter kom in i köket fanns derpå golvet en hufva, som sades tillhöra Ingrid Halfvordsdotter.

Vittnesmålen upplästes och vidkändes af vittnena, hvilka begärde ersättning för 3 1/2 mils Tingsresa, samt Elias Bryngelsson serskilt för det han förut under Tinget varit tillstädes för att efterhöra när detta mål skulle förekomma. Svaranden erkände, att Ingrid Halfvordsdotter vid det af vittnena omnämnda tillfälle varit uti Svarandens hus, derifrån Svaranden sade sig hafva visat ut henne, utan att göra henne någon skada, och förklarade Svaranden, det han ej märkt, att Ingrid Halfvordsdotter varit besvrad af någon åkomma, då hon inkommit uti Svarandens bostad och derifrån bortgått.

Åklagaren begärde uppskof för uteblifne vittnes hörande.

Utslag **afkunnat den 31 Aug 1852**

Målet uppskjutes till nästa lagtima Tings 6:e rättegångsdag, då Parterna böra tillstädeskomma, Målsägaren Ingrid Halfvordsdotter om hon det nödigt aktar, och Svaranden vid hemtnings påföljd. Åliggande det Åklagaren att å sjettedagen inkomma med prestbevis om Svaranden, samt att vara försedd med erbjuden bevisning.

v278496.b9690.s1831

Dombok **vid** **Tanums och Bullarens Häraders lagtima HösteTing** **1852**

År 1852 den andre November och följande dagar förrättade undertecknad, e o Brottmåls Notarie i Kongl GöthaHofrätt och särskilt tillförordnad Domare i orten, lagtima Hösteting i Tanums och Bullarens Härad, dervid följande Nämndemän i Rätten suto:

Från Tanums Härad:
Andreas Olsson i Lilla Anrås,
Tobias Andersson i Hvitevall,
Johan Hansson i Bro,
Anders Pettersson i Vesterby,
Per Jakobsson i Fåraby,
Cornelius Ström i Hofveröd och
HansKristensson i Backa;

Från Bullarens Härad:
Häradsdomaren HansNilsson i Skackestad,
Petter Persson i Rör,
Olof Johansson i Edsäm,
Karl Gabrielsson i Vesteröd,
Jonas Bryngelsson i Götbergshagen,
Gustaf Johansson i Fredsland och
Johan Nilsson i Ulseröd

Kronolänsmännen i Tanum Härad E J A Strömberg, och i Bullarens Härad. HofrättsCommissarie C M Gädde, vara tillstädes för att, å tjänstens vägnar Rätten tillhandagå.

1852 den 8:e November

Nr 92

HäradsRätten företog åter ett vid nästlidet Ting, på sätt Domboken under Nr 104 utvisar, handlagdt och till denna rättegångsdag uppskjutet mål emellan KronoLänsman, Kommissarien C M Gädda, Åklagare, Enkan Ingrid Halvordsdotter från Engen under Ejde, Målsägare, och Andreas Jonsson i Vassbotten, Svarande, angående ansvar för begagnande af lifsfarligt vapen. Härvid voro parterna och Målsägaren personligen tillstädes. Åklagaren inlemnade följande Prestbevis om Svaranden:

"På requisition af Herr HofRättskommissarien och KronoLänsmannen C M Gädda lemnar om hemmansegaren Andreas Jonsson i Vassbotten, såsom tilltalad för begagnande af lifsfarligt vapen, det intyg, att han är född den 28 Mars 1817 (sjutton) har god kristendomskunskap, begår ordentligt Herrans nattvard, mot hans frejd har tillförene klander icke blifvit anmaldt, ej heller är han veterligen för brott tilltalad, men synes vara af ett häftigt sinnelag, mannen är gift och fader till fyra lefoande barn.

Attesteras

Nafverstad den 30 October 1852.

C A Landberg P L"

Svaranden nekade nu som förut.

Åklagaren begärde därför vittnesförhör med närvarande Enkan Ingrid Jonsdotter och drängen Jonas Andreasson i Vassbotten.

Annat jäf förekom ej, än att Svaranden anmärkte, att Ingrid Jonsdotter skulle vara rubbad till förståndet. Åklagaren förklarade denna anmärkning oriktig, och Nämnden intygade, att Ingrid Jonsdotter väl för några år sedan skulle hafva varit "underlig" emellanåt, men att något sådant sedermera icke försports; att Ingrid Jonsdotter nu är mycket gammal, samt att hon alltid varit känd för att ega god frejd och kristendomskunskap.

I anledning häraf, tillsades HäradsRätten, att Ingrid Jonsdotter, nu finge höras, och att det var Svaranden öppet, att för sakens slut styrka jäfvet, vid påföljd, att anmärkningen derom eljest lemnades utan afseende.

Ingrid Jonsdotter och Jonas Andreasson aflade härefter ed, varnades för mened, och berättade hvar för sig hörde sålunda:

1) Ingrid Jonsdotter: vid det tillfälle om hvilka nu är fråga, suto vittnet och Svarandens hustru ensamma i Svarandens stuga. Då inkommo Svaranden och Målsägaren från köket, och den förre, som var rusig och uppretad, grälade på Målsägaren för något, som hon skulle gjort honom emot, men Målsägaren bad flera gånger Svaranden att han icke skulle vara ond på henne. Svaranden tog derpå Målsägaren, som icke hade någon synlig åkomma, och bar henne till en soffa och satte henne derpå, samt ställde sig framför henne, så att Svaranden stod emellan henne och vittnet och undanskymde målsägaren med sin kropp, så att vittnet ej kunde se Målsägarens ansigte. Vittnet blef uppskrämd af dessa tillradelser och iakttog därför icke med säkerhet hvad som omedelbart derefter tilldrog sig; men efter en kort stund gick Svaranden från Målsägaren och då var denna skadad i ansigtet, så att blodet ur flera sår rann ned på golvet. Vittnet såg dessa sår, hvilka voro tre till antalet och af hvilka ett par tätt invid venstra ögat och ett annat öfver näsan. Målsägaren aflägsnade sig sedan. Uppläst och vidkänt.

Här anmärkes, på Åklagarens begäran, att Ingrid Jonsdotter aflade sin berättelse redigt och sammanhängande utan ändringar; att hon tydligt uppfattade och noggrant besvarade de frågor, som ställdes till henne, samt att icke någon anledning förekom derom att hon skulle vara rubbad till förståndet. Vittnesförhöret fortsattes med

2) Jonas Andreasson: vittnet var vid tillfället utanför Svarandens bostad, och såg Målsägaren gå in der utan synlig åkomma, men åter blodig. Uppläst och vidkänt-

Vittnet Jonas Andreasson begärde ersättning för 5/4 mils resa, och Åklagaren fordrade godtgörelse med fem Rdr Banco för det han bekostade Ingrid Jonsdotters resa från hennes nuvarande bostad som är tre och tre fjerdedels mil från Tingsstället.

Svaranden begärde att få i Protokollet intaget att bevis derom att Målsägaren ska vara skattskrifven inom Nafverstads församling; men HäradsRätten afslog denna begäran.

Vidare förekom nu icke, än att Målsägaren begärde ersättning för lidande och rättegångskostnad, samt att Åklagaren yrkade ansvar å Svaranden och begärde tillstånd att insätta honom i allmänt häkte.

Efter enskild öfverläggning afsade HäradsRätten, i anledning af Åklagarens sistnämnda begäran det beslut, att HäradsRätten, jemlikt 1 kap 2§ ? och Kongl. Försäkran den 4 April 1789, icke för det närvarande kunde bifalla berörda anhållan. Vidare besked skulle meddelas vid Tingets slut genom

Utslag

afkunnat den 23 December 1852

Då Svaranden icke styrkt den jäfsanmärkning han framställt mot vittnet Ingrid Jonsdotter förtar HäradsRätten icke

vidare afseende vid anmärkningen.

Beträffande sjefva saken, så ? bevisning , emot Svarandens nekande, förekommit derom, att han vid det tillfälle, den 13 December nästlidet år, som åtalet afser, skall i sitt hemvist, vid begäendet af annat brott, varit af starka drycker öfverlastad; förklarar HäradsRätten att Svaranden i denna del af målet icke kan fällas till ansvar; men som genom vittnes berättelser måste anses vara styrkt att Svaranden vid det tillfälle med något eggjern tillfogat Målsegaren de fem sår i ansigtet och på händerna, af hvilka hon sedan funnits besvärad och hvaraf ärr ännu synas, samt denna Svarandens förbrytelse bör strängare anses, emedan det risk förekommit, att Målsegaren vid tillfället utöfvat något våld emot Svaranden, eller att han ens rimligen hade att befara något sådant, hvilket kunnat gifva honom ringaste anledning att emot Målsegaren begagna ett vapen, som, till föga af beskaffenheten af de skador, som dermed åstadkommits, tydligen varit lifsfarligt. Fördens skull fäster HäradsRätten icke afseende vid Svarandens nekande, utan dömer honom, jemlikt 35 Kap 1§ Missgerningsbalken och Kongl Förordning den 19 Augusti 1845, att böta för sårålet SextonRdr 32 sh till treskiftes emellan Kronan, Häradet och Åklagaren, samt att för bruk af lifsfarligt vapen i ? mål straffas med arbete på någon kronans fästning eller Korrektionsinrättning i fyra månader. Iföljd häraf skall Svaranden genast tagas i fängsligt förvar, och öfversändas till Länshäktet.

Svaranden förpligtar dessutom att ersätta Målsegaren för lidande och rättegångskostnad med tretton Rdr 16 sh, Åklagaren för kostnaden vid vittnet Ingrid Jonsdotters hemtning med tre Rdr 24 sh, samt vittnena Johanna Mattisdotter i Wassbotten och Kristina Mickelsdotter i Yxnedalen med tre Rdr; Elias Bryngelsson i Vassbotten med sex Rdr och Jonas Andreasson med en Rdr 8 sh, allt Banco.

Besvärshänvisning

v887.b14.s17

Nafverstads död- och begravningsbok 1853

Hemmanegaren Andreas Jonsson i assbotten, död å Malmö Corrections-Inrättning
gift

26 april 1853

dödsorsak magslem

blev 36 år, 7 dagar, 28 dagar

datum för begravning ej angivet

v446366.b1550.s552

Malmö centralfängelse

Andreas Johnsson

Inkom den 15 Januari 1853 förpassad från Götheborgs Länshäkte

Född 1817 3/3 i Nafverstads socken Bohus Län *

Hår rödt

Ögon blå

Ansigte aflångt

Växt 5 fot 61/2 tum

Skattskrifven de sednaste 3 på hvarandra följande år i Nafverstads socken, föräldrarne fadern Jon Thorsson och dess hustru Dorthe Mickelsdotter lefva och bo i Nafverstad socken. Gift med Anna Brita Andersdotter som jemte 5 barn lefver och bor i Nafverstads socken
Warit Hemmansägare. Är Gift.

För bruk af lifsfarligt vapen dömd jemte redan erlagda böter 16 Rdr 32 sh för sårsmål, till Fyra månaders allmänt arbete af Tanums och Bullarens Häradsrätt den 23 December 1852.

Hälsotillstånd och arbetsskicklighet: fullt arbetsför

Dagen när fängelse- eller arbetstiden slutar eller rapport ska afgifvas: 1853 15/5

Tiden när utgången skett...: 1853 26/4 Död af magslem

* OBS! Felaktigt datum! Skall vara 28/3. Angivet datum, 3/3, föddes en pojke med samma namn och med en fader vars förnamn var John. Varför denna uppgift är felaktig i fängelseboken rulla är oklart men anmärkningsvärt. Rimligtvis borde de rätta uppgifterna ha införts när Andreas ankom till fängelset, MEN om så ej skedde och uppgifterna inhämtades senare från prästen i Naverstad, kan prästen ha varit slarvig och läst på fel sida i födelseboken, och på så sätt lämnat feaktiga uppgifter till fängelset.